

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ยุคที่ ๑ ยุคเถรวาทแบบพระเจ้าอโศกมหาราช หลังจากการสังคายนาครั้งที่ ๓ แล้วได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวม ๙ สายโดยคณะสมณทูตสายที่ ๘ มีพระโสณเถระและพระอุตรติตถเถระเป็นประธานได้เดินทางมาเผยแผ่ที่แคว้นสุวรรณภูมิ หลักฐานที่ค้นพบในไทยถูกค้นพบที่จังหวัดนครปฐม คือ ศิลารูปธรรมจักรวงกลมอบ แทนสถูปอันเป็นสิ่งเคารพบูชาเหมือนกับสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช

ยุคที่ ๒ ยุคมหายานประมาณ พ.ศ. ๖๒๐ พระเจ้ากนิษกะมหาราช ได้ทำการสังคายนาครั้งที่ ๔ ของฝ่ายมหายานและได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่ศาสนา ฝ่ายมหายานในเอเชียกลางจนถึงประเทศจีน พ.ศ. ๑๓๐๐ กษัตริย์แห่งอาณาจักรศรีวิชัยในเกาะสุมาตราได้ขยายอำนาจเข้ามา ถึงดินแดนตอนใต้ของไทยทำให้พระพุทธศานามหายานเจริญรุ่งเรืองในดินแดนแถบนี้ ปรากฏหลักฐาน คือ เจดีย์พระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช และรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ต่อมาระหว่าง พ.ศ. ๑๔๕๔ - ๑๗๒๕ ของแผ่อำนาจเข้ามาครอบงำดินแดนประเทศไทย ขอมนับถือพระพุทธศานามหายานทำให้ คนไทยส่วนใหญ่จึงหันไปนับถือพระพุทธศานามหายาน และเนื่องจากในดินแดนแถบนี้เดิมประชาชนนับถือศาสนาพราหมณ์และพุทธเถรวาทมาก่อนจึงทำให้มีการนับถือพระพุทธศาสนาทั้ง ๒ แบบและศาสนาพราหมณ์ผสมผสานกันไป

ยุคที่ ๓ ยุคเถรวาทแบบพุกาม พระเจ้านันทบุเรงนองแห่งพม่า มีอำนาจทรงเผยแผ่อาณาเขตครอบคลุมาถึงดินแดนตอนเหนือของไทยคือ ล้านนา ลงมาถึงลพบุรีและทวารวดี พระพุทธศาสนาเถรวาทแบบพุกามจึงได้ครอบงำคนไทยแถบนั้นไปด้วย

ยุคที่ ๔ ยุคเถรวาทแบบลังกาวงศ์ พ.ศ. ๑๖๙๘ พระเจ้าปรีกรมพาทูแห่งประเทศลังกาได้ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในลังกา ได้อาราธนาพระสงฆ์จากเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นมาอยู่สุโขทัย ทำให้ทุกศาสนาในสมัยสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองมากมีการสร้างวัดวาอารามและเหล่าพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นจำนวนมากต่อมาพระยาลีไท่ขึ้นครองราชย์จึงนิมนต์พระมหาสวามีสังฆราชชาวลังกาชื่อพระสุมนะเข้ามาสู่กรุงสุโขทัยและพระยาพิชัยทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้เสด็จออกผนวชชั่วคราว ณ วัดป่ามะม่วงในเขตอรัญญิกและได้พระราชนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วงหรือเตภูมิกถา ที่มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อและวิถีปฏิบัติของคนไทย นับเป็นการเริ่มศักราชแห่งความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอย่างแท้จริง

ในสมัยสุโขทัย พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๑๙๒๐ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงพระองค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้าจึงได้อาราธนาพระสงฆ์จากเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นมาอยู่สุโขทัย ทำให้ทุกศาสนาในสมัยสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองมากมีการสร้างวัดวาอารามและเหล่าพระพุทธรูปขนาดใหญ่เป็นจำนวนมากต่อมาพระยาลีไท่ขึ้นครองราชย์จึงนิมนต์พระมหาสวามีสังฆราชชาวลังกาชื่อพระสุมนะเข้ามาสู่กรุงสุโขทัยและพระยาพิชัยทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้เสด็จออกผนวชชั่วคราว ณ วัดป่ามะม่วงในเขตอรัญญิกและได้พระราชนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วงหรือเตภูมิกถา ที่มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อและวิถีปฏิบัติของคนไทย นับเป็นการเริ่มศักราชแห่งความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอย่างแท้จริง

สมัยล้านนาประมาณ พ.ศ. ๑๙๑๓ ในรัชสมัยของพระเจ้ากือนา ได้นิมนต์พระสังฆราชสุมนะต่อจากพระยาลีไท่เพื่อไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนาคับเป็นการเริ่มต้นแห่งพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ในดินแดนแถบนี้ ต่อมาในสมัยพระเจ้าติโลกราชได้อุปถัมภ์การสังคายนาซึ่งเป็นการสังคายนาครั้งที่ ๘ ที่วัดโพธารามหรือวัดเจดีย์

เจ็ดยอดในนครเชียงใหม่ และในสมัยรัชกาลของพระเจ้าเมืองแก้ว พ.ศ. ๒๐๓๘ ถึง ๒๐๖๘ เป็นยุครุ่งเรืองของ
วรรณคดีพระพุทธศาสนา

สมัยอยุธยา พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๒๓๑๐ พระพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาวงศ์ยังคงรุ่งเรืองอยู่พระมหากษัตริย์
หลายพระองค์ทรงเริ่มใส่ในพุทธศาสนา เช่น สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้เสด็จออกผนวชระหว่างครองราชย์ที่
วัดจุฬามณี จังหวัดลพบุรี และในสมัยนี้มีการแต่งหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้มาก เช่นมหาชาติคำหลวง กาพย์
มหาชาติ นันทโศภนันทสูตร พระมาลัยคำหลวง เป็นต้น ต่อมาสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศได้ส่งพระสงฆ์ไทยเพื่อไป
ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่ลังกา

สมัยธนบุรี พ.ศ. ๒๓๑๐-๒๓๒๕ เป็นยุคที่เริ่มฟื้นฟูบ้านเมืองสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ส่งอุปถัมภ์
บำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และโปรดให้รวมพระไตรปิฎกจากที่ต่าง ๆ มาเก็บรักษาไว้ด้วย

สมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๓๒๕ ถึงปัจจุบัน

รัชกาลที่ ๑ ได้ทรงอาราธนาพระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญพระไตรปิฎก ทำการสังคายนาขึ้นที่วัดมหาธาตุใน
กรุงเทพมหานคร

รัชกาลที่ ๒ ได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุกับต้นพระศรีมหาโพธิ์มาจากลังกา

รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าให้รวบรวมพระไตรปิฎกฉบับต่าง ๆ เพื่อเทียบเคียงกับของไทย และมีการตั้งคณะ
สงฆ์ธรรมยุติกายขึ้นโดยพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ

รัชกาลที่ ๔ ทรงส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติและการปกครองคณะสงฆ์ให้เจริญมากยิ่งขึ้น

รัชกาลที่ ๕ ทรงเสด็จออกผนวชระหว่างขึ้นครองราชย์ ทรงให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็น
อักษรไทยเป็นครั้งแรกจำนวน ๑๐๐๐ ชุด ได้รับพระบรมสารีริกธาตุจากอินเดียมาประดิษฐานที่บรมบรรพต วัด
สระเกศ และได้ทรงสถาปนามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นเพื่อเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางพระพุทธศาสนา ๒ แห่งคือ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รัชกาลที่ ๖ ทรงส่งเสริมให้ชาวไทยสนใจพุทธศาสนาโดยพระราชนิพนธ์หนังสือ พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร
เทศนาเสือป่า

รัชกาลที่ ๗ ทรงบริจาคพระราชทรัพย์สำหรับ จัดพิมพ์หนังสือพระไตรปิฎกภาษาบาลี เป็นอักษรไทย
จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด และส่งให้มีการประกวดการแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาสำหรับเด็กซึ่งราชบัณฑิตยสถาน
รับสนองดำเนินการเรื่องมาจนถึงปัจจุบัน

รัชกาลที่ ๘ ได้เริ่มการแปลพระไตรปิฎกจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย และแยกการแปลออกเป็น ๒
ประเภท คือแปลโดยอรรถ เรียกว่า พระไตรปิฎกภาษาไทย และแปลโดยสำนวนเทศนา เรียกว่าพระไตรปิฎก
เทศนาฉบับหลวง

รัชกาลที่ ๙ พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในประเทศไทยมาโดยลำดับมีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวกับผู้ชนะ
เกิดขึ้นเช่นพระองค์เสด็จออกผนวช เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ การสร้างพุทธมณฑลเพื่อเป็นพุทธบูชาและเป็นการเฉลิม
ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ การศึกษาของพระสงฆ์ในระบบมหาวิทยาลัยทั้ง ๒ แห่ง ในยุคนี้มีความเจริญก้าวหน้าทาง
วิทยาศาสตร์ได้ดีทำให้รูปแบบของการเผยแผ่พุทธศาสนามีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นมีการจัดทำพระไตรปิฎก
ฉบับซีดีรอม มีการเผยแผ่ทางเว็บไซต์ ทำให้การศึกษาพระพุทธศาสนามีความสะดวกมากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมพระ
ธรรมทูตไปเผยแผ่พุทธศาสนาในทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศอื่น ๆ ปัจจุบันพบว่ามิวัดไทยใน
ต่างประเทศทั่วโลก